

Jumalan Israelin kanssa solmiman liiton asettama haaste kristilliselle lähetystyölle

Post-supersessionistinen messiaaninen juutalainen missiologia

Esitelmä missiologisessa symposiumissa ”Messiaaninen juutalaisuus, kirkko ja Jumalan lähetys”

Johdanto

Tässä artikkelissa pohditaan, mitä tapahtuu kristilliselle lähetykselle, jos Jumalan liitto Israelin¹ kanssa on voimassa, peruuttamaton ja keskeinen osa raamatullista teologiaa. Kysymys ei koske pelkästään lähetystyön menetelmiä eikä edes juutalaisten ja kristittyjen suhteita suppeassa merkityksessä. Se koskee tapaa, jolla kristityt kertovat raamatullisen kertomuksen, ymmärtävät kirkon² identiteetin, suhtautuvat Israeliin ja juutalaiseen kansaan sekä todistavat Messiaasta Israelin ja kansakuntien keskuudessa.

Keskeinen teesi on seuraava: jos Israel pysyy valittuna, lähetystä ei voida rakentaa korvaamisajatuksen varaan, vaan se on määriteltävä uudelleen osallistumiseksi Israelin jatkuvaan kutsumukseen Jumalan suunnitelmien puitteissa. Tämä edellyttää raamatullisen kertomuksen, lähetystyön luonteen ja evankelioinnin käytäntöjen uudelleenajattelua. Se edellyttää myös kysymystä siitä, pitävätkö yleiset kristillisen lähetysteologian muodot, vaikka ne hylkäävätkin eksplisiittisen korvaamisopin, Israelin valintaa edelleen alustavana, välineellisenä tai vanhentuneena. Tämän artikkelin perustana oleva rakenne hahmottaa asian tarkasti: vakiintunut kertomus ”luomisesta, lankeemuksesta, lunastuksesta ja täyttymyksestä” on johdonmukainen, mutta se jättää Israelin usein pääjuonen marginaaliin; avainkysymys on, onko Israel pelkästään välineellinen Jumalan tarkoituksissa vai olennainen osa niitä.

---

¹ Kuten luennolla 1, juutalainen kansa.

² Tässä esityksessä käytän tuttuja termejä kuten ”kirkko”, ”pakanat” ja ”lähetys”, mutta haluan täsmentää niitä huolellisesti. ”Kirkolla” tarkoitan *ekklesiaa*, Messiaan koolle kutsumaa yhteisöä, joka sai alkunsa Israelin omasta historiasta. ”Pakanoilla” tarkoitan *ethnää*, kansakuntia – kansojen joukkoa, en pelkästään ei-juutalaisia yksilöitä. Ja ”lähetyksellä”, jolla on juutalaisille monia negatiivisia miellelyhtymiä, en tarkoita pakottavaa käännyttämistä tai juutalaisen identiteetin pyyhkimistä pois, vaan osallistumista Israelin Jumalan missioon siunata, ennallistaa, sovittaa ja asua Israelin ja kansakuntien keskellä.

Artikkeli etenee kolmessa osassa. Ensinnäkin siinä tarkastellaan raamatullisen kertomuksen esittämistä post-supersessionistisessa muodossa, viitaten Christopher J. H. Wrightiin, R. Kendall Souleniin ja Collin Cornelliin. Toiseksi se kehittää monitasoisen kuvauksen Jumalan, ihmiskunnan, Israelin, kansakuntien, kirkon ja messiaanisten juutalaisten tehtävästä. Kolmanneksi se esittää käytännöllisiä johtopäätöksiä suhteessa evankeliointiin, opetuslapseuteen ja juutalaisille suunnattuun lähetystyöhön kiinnittäen erityistä huomiota nöyryyteen, parannukseen ja liiton jatkuvuuteen.

Tiedän hyvin vähän teidän tilanteestanne täällä Suomessa, mutta toivon, että panokseni on tilanteeseen sopiva.³ Ymmärrän, että suomalaisessa ja laajemmassa luterilaisessa kontekstissa nämä kysymykset ovat erityisen tärkeitä. Suomen lähetysteologiaa ovat usein muokanneet kokonaisvaltainen lähetystyö, diakonia, ekumeeninen yhteistyö ja hienotunteisuus juutalaisten ja kristillisten välisissä suhteissa. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tuoreessa ekumeenisessa pohdinnassa hylätään käännyttäminen, mutta samalla tunnustetaan, että jotkut suomalaiset lähetysjärjestöt pitävät edelleen institutionaalista lähetystyötä juutalaisten keskuudessa perusteltuna toimintana ja että käytännön työssä juutalaisten parissa on korostettu vuoropuhelua ja tukea messiaanille juutalaisille sekä heidän lailliselle uskonnonvapaudelleen.⁴ Myös Luterilaisen maailmanliiton vuoden 2023 tutkimusasiakirja kehottaa kirkkoja uudistamaan juutalaisten ja kristittyjen välisiä suhteita, katumaan juutalaisvastaisuutta ja pohtimaan huolellisesti kristillisen todistuksen tuskallista historiaa juutalaisten keskuudessa.⁵ Tämä luento ei siis esitä abstraktia kysymystä. Se kysyy, miten kristillistä lähetystyötä voidaan uudistaa tilanteessa, jossa todistus, vuoropuhelu, katumus, uskonnonvapaus, juutalaisuuden jatkuvuus, messiaanisten juutalaisten identiteetti ja Israel–Palestiina painavat meitä kaikkia yhtä aikaa.

Argumentti esitetään messiaanisen juutalaisen teologisen näkökulman kautta. Messiaaninen juutalainen teologia määritellään toisaalla teologiaksi, joka on rakennettu vuoropuhelussa juutalaisuuden ja kristinuskon kanssa, jalostettu pohdiskelevien uskoa harjoittavien keskuudessa ja kehitetty uudeksi teologiseksi perinteeksi, joka perustuu

---

³ Olen erittäin kiitollinen aiemmista vierailuista ja keskusteluista, joita olen käynyt Juhani Koiviston, Sanna Erelän ja muiden kanssa vuosien varrella.

⁴ Suomen evankelisluterilaisen kirkon ekumeenisten suhteiden toimikunta, ”Charta Oecumenica Revision Statement”, 11. syyskuuta 2024.

⁵ Luterilainen maailmanliitto, *Hope for the Future: A Study Document for Renewing Jewish-Christian Relations* (Geneve: Luterilainen maailmanliitto, 2023).

kahteen epistemologiseen prioriteettiin: Israelin jatkuvaan valintaan ja Jeshuaan messiaana.⁶ Tämä artikkeli pyrkii tuomaan nämä prioriteetit esiin missiologiassa.⁷

1. Raamatun kertomuksen kertominen post-supersessionistisessa muodossa

1.1 Narratiivin merkitys lähetystyössä

Kristillistä lähetystyötä ei koskaan harjoiteta ilman kertomusta, joka on olennainen osa minkä tahansa maailmankuvan rakentamista.⁸ Lähetystyö edellyttää kertomusta siitä, kuka Jumala on, mitä Jumala on tehnyt, mikä maailmassa on mennyt pieleen, mitä Jumala tekee sen korjaamiseksi ja kuka on kutsuttu osallistumaan tähän työhön. Raamatullinen kertomus ei siis ole pelkästään lähetystyön taustamateriaalia. Se on teologinen arkkitehtuuri, jonka sisällä lähetystyö tulee ymmärrettäväksi. Yksi tapa ymmärtää lähetystyötä on se, että tarinat limittyvät toisiinsa [DIA]. Miten Jumalan tarina, minun tarinani ja naapurini tarina yhdistyvät?

Suurella osalla nykyistä evankelista ja ekumeenista lähetysteologiaa Raamattua kerrotaan yhtenäisenä draamana: luominen, syntiinlankeemus, lunastus ja täyttymys. Tämä kertomus on voimallinen. Se tarjoaa johdonmukaisuutta. Se yhdistää Vanhan ja Uuden testamentin. Se osoittaa, että lähetystyö ei ole pelkästään kirkon vapaaehtoista toimintaa, vaan osallistumista Jumalan tarkoituksiin. Se myös vastustaa Raamatun pirstoutumista irrallisiksi hartauksiksi tai opillisiksi katkelmiksi. [DIA Wrightin määritelmä].

---

⁶ "Messiaaninen juutalainen teologia on kurinalaista pohdintaa Jumalan luonteesta, tahdosta ja teoista sekä Jumalan suhteesta Israeliin, kansoihin ja koko luomakuntaan, kun otetaan huomioon Jumalan peruuttamaton valinta Israelista pappien valtakunnaksi ja pyhäksi kansaksi sekä Jumalan luova, ilmoitettava ja lunastava työ Messias Jeshuassa. Messiaaninen juutalainen teologia ankkuroituu jumalalliseen ilmoitukseen (Tooraan), sitä harjoitetaan juutalaisen yhteisöllisen elämän ja perinteen kontekstissa sekä kunnioittavassa vuoropuhelussa koko kristillisen teologisen perinteen kanssa, ja se ammentaa rukouksesta, kokemuksesta maailmasta sekä kaikista käytettävissä olevista ihmisen tiedon ja ymmärryksen lähteistä." (Kinzer 2006)

⁷ Richard Harvey, "Missiology of Messianic Judaism (5.4)" in "Messianic Jewish Theology," *St Andrews Encyclopaedia of Theology* (2025).

⁸ N. T. Wright. *The New Testament and the People of God*. London, SPCK, 1992, 124. David K. Naugle. *Worldview: The History of a Concept*. Grand Rapids, MI/Cambridge, UK: William B. Eerdmans, 2002. Mietin, miten suomalaiset kristilliset maailmankuvat rakentuvat?

Sama kertomus voi kuitenkin muuttua ongelmalliseksi, jos Israel esiintyy siinä vain välivaiheena: valittuna kansojen vuoksi, hyödyllisenä valmistelemassa tietä Messiaalle, mutta ei enää keskeisenä, kun Kristus on tullut ja kirkko on syntynyt. Ongelmana ei aina ole Israelin valinnan nimenomainen kieltäminen. Usein kyse on kerronnan siirtymästä. Israel esiintyy, mutta ei muokkaa kokonaisuutta.

1.2 Glasser, Goheen, Wright ja hallitseva lähetystyön paradigma

Suomalaisille kristityille, jotka eivät ole perehtyneet viimeaikaiseen pohjoisamerikkalaiseen ja brittiläiseen keskusteluun, voi olla hyödyllistä tunnistaa tämän paradigman takana olevat keskeiset henkilöt.

Arthur F. Glasser kuului evankelikaalisen missiologian aikaisempaan sukupolveen ja oli vaikutusvaltainen hahmo Lausannen liikkeessä ja Lausannen juutalaisten evankelointia käsittelevässä konsultaatiossa (LCJE).⁹ Glasser toimi lähetysaarnajana Kiinassa ja myöhemmin johtavana hahmona Fuller Theological Seminaryn School of World Missionissa. Hän auttoi antamaan lähetystutkimukselle raamatullisteologisen perustan. Hänen teoksessaan *Announcing the Kingdom* Raamattu esitettiin Jumalan valtakunnan lähetysten avautuvana tarinana. Tämä oli merkittävä edistysaskel verrattuna malleihin, jotka käsitelivät lähetystä pelkästään kirkollisena ohjelmana tai länsimaisille kirkkoille ominaisena ulkomaan toimintana. Se sijoitti lähetystyön koko raamatullisen talouden kontekstiin.¹⁰

Michael W. Goheen edustaa saman ajattelutavan myöhempää ”missionaalisen kirkon” kehitystä. Goheen on väittänyt, että kirkko löytää identiteettinsä raamatullisesta kertomuksesta ja on kutsuttu elämään valtakunnan merkinä, maistiaisina ja välineenä. Hänen teoksessaan kirkko ei ole pelkästään organisaatio, jolla on lähetysosasto, vaan yhteisö, jonka koko olemassaolo muotoutuu osallistumisesta Jumalan lähetykseen.¹¹

Christopher J. H. Wright on esittänyt tästä lähestymistavasta kenties maailmanlaajuisesti vaikutusvaltaisimman evankelikaalisen tulkinnan. Wrightin teoksessa *The Mission of God* esitetään, että koko Raamattua on luettava Jumalan lähetysten näkökulmasta. Wrightin suuri ansio on ollut palauttaa Vanha testamentti keskeiseksi lähteeksi kristilliselle lähetysteologialle ja korostaa, että lähetys ei ala kirkosta vaan Jumalasta. Soulen huomauttaa oikeutetusti, että Wright korostaa Raamatun ja Jumalan lähetysten yhtenäisyyttä, mutta kysyy samalla, voiko tämä johtaa Israelin välineellistämiseen, ellei

---

⁹ <https://www.lcje.net/> (Uuden testamentin maailmankuva).

¹⁰ Arthur F. Glasser, *Announcing the Kingdom: The Story of God's Mission in the Bible* (Grand Rapids: Baker Academic, 2003).

¹¹ Michael W. Goheen, *A Light to the Nations: The Missional Church and the Biblical Story* (Grand Rapids: Baker Academic, 2011).

asiaa tarkastella huolellisesti ja vivahteikkaasti.¹² Wrightin äskettäin julkaistussa, tarkistetussa painoksessa teoksesta *The Mission of God* on keskeinen luku Israelin valinnasta, jossa käsitellään yksityiskohtaisesti Soulenin kritiikkiä.¹³

Tällaiset kirjoittajat ovat antaneet valtavan panoksen. He ovat osoittaneet, että lähetys ei ole teologian liite, vaan se kuuluu Jumalan identiteettiin ja toimintaan. He ovat auttaneet kristittyjä lukemaan Vanhaa testamenttia lähetyksen näkökulmasta. He ovat muistuttaneet kirkkoa siitä, että kansat tulevat esiin jo Aabrahamin lupauksissa, Psalmeissa, Jesajan kirjassa ja profeetallisessa toivossa. Juuri siksi, että tämä paradigma on niin vaikutusvaltainen, sen suhdetta Israeliin on tarkasteltava huolellisesti.

1.3 Barth, von Rad, Childs ja Raamatun teologinen uudelleenlöytö

Nykyaikaisen lähetysparadigman taustalla on laajempi 1900-luvun löytö Raamatusta teologisena todistuksena. Karl Barthin vaikutus Raamatun teologiaan on tässä tärkeä, vaikka se vaikutti eri henkilöihin eri tavoin. Barth auttoi kumoamaan ajatuksen, että Raamattua voitaisiin käsitellä pelkästään uskonnollisen kehityksen kirjaamisena. Hän suuntasi tulkinnan uudelleen kohti puhuvaa ja toimivaa Jumalaa.

Gerhard von Rad kehitti pelastushistoriallisen ja tunnustuksellisen kuvauksen Israelin todistuksesta koskien Jumalan mahtavia tekoja. Brevard Childs kehitti eri tavalla kanonisen lähestymistavan, joka korosti Raamatun lopullista muotoa teologisen tulkinnan kontekstina. Molemmat pyrkivät ylittämään pirstaloituneen historiallisen kritiikin, vaikka von Rad pysyi tiiviimmin sidoksissa traditiohistorialliseen rekonstruktioon ja Childs kanoniseen lopulliseen muotoon. Heidän työnsä auttoi luomaan ilmapiirin, jossa raamatullinen teologia saattoi jälleen kysyä, miten Raamattu muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden teologisena todistuksena.

Tämä tausta on tärkeä, koska nykyinen lähetysteologia perii paitsi missiologisen mallin myös kanonisen ajattelutavan. Kysymys ei ole siitä, onko Raamatulla yhtenäisyyttä, vaan siitä, miten tämä yhtenäisyys tulkitaan. Antaako Raamatun yhtenäisyys Israelille mahdollisuuden pysyä keskeisenä Messiaan jälkeen, vai siirtyykö se hiljaa Israelin ulkopuolelle?

---

¹² Christopher J. H. Wright, *The Mission of God: Unlocking the Bible's Grand Narrative* (Downers Grove, IL: IVP Academic, 2006), 17–60.

¹³ Christopher J. H. Wright, *The Mission of God: Unlocking the Bible's Grand Narrative* (2nd Edition) (Downers Grove, IL: IVP Academic, 2025), "Election and Supersessionism", 257–278.

1.4 Soulen ja rakenteellisen korvausteologian ongelma

R. Kendall Soulenin kritiikki ”vakiintunutta kanonista kertomusta” kohtaan on välttämätön tässä keskustelussa. Teoksessa *The God of Israel and Christian Theology* ja myöhemmin teoksessa *Irrevocable* Soulen esittää, että kristillinen teologia on usein kertonut raamatullisen tarinan tavalla, joka syrjäyttää Israelin valinnan. Teoksessaan *Irrevocable* hän määrittelee korvausteologian kristilliseksi uskomukseksi, jonka mukaan juutalaiset eivät ole enää Jumalan valittua kansaa. Hän toteaa, että tavanomaisina perusteluina on ollut se, että Jumalan liitto juutalaisen kansan kanssa on vanhentunut tai että juutalaiset ovat menettäneet sen, mutta olennaisin väite on, että juutalaiset eivät ole enää sitä, mitä he kerran olivat – Jumalan valittua kansaa.¹⁴

Soulenin ratkaiseva siirto on osoittaa, että supersessionismi ei ole vain rankaisevaa tai ekonomista. Se voi olla myös rakenteellista. [DIA] Kertomus voidaan kertoa niin, ettei Israelia nimenomaisesti hylätä, mutta Israelin liiton elämä ei ole rakenteellisesti keskeistä kristillisessä teologiassa. Soulenin kuvaus vakiintuneesta kanonisesta kertomuksesta tunnistaa sen neliosaisen juonen: luominen, lankeemus, lunastus Jeesuksessa Kristuksessa ja lopullinen täyttyminen. Hän väittää, että kristityt omaksuvat tämän kertomuksen jumalanpalveluksen, katekeesin, hartauselämän ja teologian kautta usein tajuamatta, miten se muokkaa heidän mielikuvitustaan.¹⁵

Soulenille nykykirjon vahvistus siitä, että Jumalan juutalaiseen kohdistuva valinta on peruuttamaton, asettaa vakavan hermeneuttisen haasteen. Ei riitä, että Israel vain lisätään takaisin muuttumattomaan viitekehykseen. Kristittyjen on kysyttävä, miten heidän tavanomainen Raamatun lukutapansa on kätkenyt sisäänsä korvausteologiaa ja miten sitä voidaan uudelleen muotoilla niin, että Israelin peruuttamaton valinta näyttäytyy olennaisena osana Raamatun todistusta Messias Jeshuasta.¹⁶

Soulenin myöhemmissä teoksissa tätä ajatusta kehitetään edelleen. Hän esittää, että kristittyjen on luettava Raamattua tavalla, joka on sopuinnossa Kaikkivaltiaan identiteetin kanssa Israelin uskollisena Jumalana, ja hän tunnistaa kaksi piirrettä, joita jokaisen kanonisen tulkinnan on kunnioitettava: Raamatun koko kanonisen todistuksen

---

¹⁴ R. Kendall Soulen, *The God of Israel and Christian Theology* (Minneapolis: Fortress, 1996); idem, *Irrevocable: The Name of God and the Unity of the Christian Bible* (Minneapolis: Fortress, 2022), 5–15.

¹⁵ Soulen, *Irrevocable*, 5–15; vrt. Soulen, *God of Israel*, vakiintuneesta kanonisesta kertomuksesta ja rakenteellisesta supersessionismista.

¹⁶ Soulen, *Irrevocable*, 5–15.

Jumalan peruuttamattomasta valinnasta juutalaisille ja siitä seuraavan, pysyvän eron Israelin ja kansakuntien välillä.¹⁷

Tämä ero Israelin ja kansakuntien välillä on ratkaiseva. Teologia, joka sulattaa juutalaisten ja pakanoiden eron yksinkertaiseksi kirkon ja maailman eroiksi, ei ole vielä post-supersessionistista. Se saattaa vahvistaa Israelin historiallista merkitystä, mutta se ei ole sallinut Israelin jatkuvan valinnan muokata kokonaisuutta.

1.5 Instrumentaalinen vai itseisarvoinen Israel

Keskeinen kysymys on siis, ymmärretäänkö Israelin valinta instrumentaalisesti vai itseisarvoisesti. Instrumentaalisessa tulkinnassa Israel on valittu palvelemaan laajempaa jumalallista tarkoitusta – yleensä maailman pelastusta – ja kun tämä tarkoitus on saavutettu, Israelin erityinen merkitys vähenee. Itseisarvoisessa tulkinnassa Israelia rakastetaan ja se on valittu ei pelkästään sen vuoksi, mitä se tekee, vaan sen vuoksi, kuka se on Jumalan liiton rakkauden ja tarkoituksen sisällä. Israelin valintaa ei voida pelkistää tehtävään, hyötyyn tai kansakuntien palvelemiseen, vaikka se toki sisältää tehtävän kansakuntien keskuudessa. Israel on rakastettu, koska Jumala on vapaasti osoittanut rakkautensa sille ja sitoutunut siihen pysyvästi.

Tämä ero on olennaisen tärkeä lähetysten kannalta. Jos Israelin valinta on pelkästään välineellinen, lähetys Israelissa voidaan määritellä juutalaisten suostuttelemiseksi luopumaan vanhentuneesta liittoidentiteetistä ja liittymään kirkkoon. Jos Israelin kutsumus on itseisarvoinen, lähetys on määriteltävä uudelleen. Todistaminen Jeshuasta säilyy, mutta se ei saa tarkoittaa, että Jumalan tarkoitukset Israelin suhteen olisivat täyttyneet kirkossa. Sen sijaan sen on oltava kehoitus tunnustaa Israelin Messias Israelin kansan jatkuvan kutsumuksen puitteissa. Tästä kehotuksesta tulee teologinen käännekohta supersessionismin jälkeiselle messiaaniselle juutalaiselle missiologialle.

1.6 Cornell ja draamallisen paradigman kritiikki

Collin Cornellin tuore tutkimus korostaa tätä huolenaihetta. Cornell esittää, että suurta osaa modernista raamatullisesta lähetysteologiasta on hallinnut ”draamallinen paradigma”, joka liittyy luominen–syntiinlankeemus–lunastus–täyttymys -malliin. Tässä paradigmassa syntiinlankeemus nousee hallitsevaksi ongelmaksi ja lähetys tulkitaan ensisijaisesti Jumalan korjaustyöksi. Cornellin huolenaiheena ei ole se, että korjaaminen olisi väärin. Synti, katkos, maanpako, epäjumalanpalvelus, epäoikeudenmukaisuus ja kuolema ovat todellisia. Ongelmana on se, että korjaaminen nousee liian hallitsevaksi.

Wrightin ja Cornellin keskustelussa Wright tiivistää Cornellin argumentin kritiikiksi siitä, että draamallinen paradigma painottaa liiaksi syntiä kertomuksen loppuosan

---

¹⁷ Soulen, *Irrevocable*, erityisesti hänen pohdintansa Jumalan nimestä, Israelin peruuttamattomasta valinnasta sekä Israelin ja kansakuntien välisestä erosta.

käynnistäjänä. Jumalan pitkäaikaiseksi projektiksi muodostuu ”korjata” se, mitä synti aiheutti. Wright tunnustaa Cornellin huolen siitä, että jatkuva keskittyminen korjaamiseen voi peittää alleen Raamatun painatuksen yhteydestä – Jumalan aikomuksesta asua rakastavassa yhteydessä ihmisten ja kaikkien luotujen keskellä.¹⁸

Cornellin vaihtoehto on tuoda esiin Jumalan halu lähestyä. Hän viittaa telttamajaan, temppeleihin, Laulujen lauluun, siunaukseen, jumalalliseen läheisyyteen ja keskinäiseen iloon raamatullisina teemoina, joita ei voida pelkistää ongelmanratkaisuun. Vastauksessaan Cornell väittää, että jos Vanha testamentti pysyy Jumalan tuntemisen ja Jumalan mission ymmärtämisen lähteenä, se avaa temaattisia mahdollisuuksia, joita ei muuten olisi. Hän huomauttaa, että Laulujen laulu ei ratkaise ongelmaa, vaan juhlii halua ja iloa, ja että telttamajaa ei voida ymmärtää ensisijaisesti rikkomuksen korjaamisena, vaan Jumalan ja Israelin iloisen kohtaamisen järjestämisenä.¹⁹

Tämä on merkittävä panos. Cornell paljastaa, kuinka korjaamiseen painottuva kertomus voi saada aikaisemmat todellisuudet näyttämään väliaikaisilta. Jos Israel toimii ensisijaisesti osana korjausmekanismia, se voi tulla tarpeettomaksi, kun korjaus on suoritettu. Cornellin huolenaiheena on, että draamallinen paradigma voi tehdä Israelista, heprealaisista kirjoituksista ja jopa inkarnaatiosta alttiita välineellistämislle ja vanhentumiselle.²⁰ Cornellin ehdotus, jota hän kutsuu ”geometriseksi kertomukseksi”, keskittyy enemmän yhteyteen Jumalan kanssa.

1.7 Wrightin vastaus: täydentävyys vastakkainasettelun sijaan

Wrightin vastaus on tärkeä, koska se estää Cornellin kritiikkiä muuttumasta pelkäsi draamallisen narratiivin hylkäämiseksi. Wright on samaa mieltä siitä, että Jumalan tarkoitus on yhteys ja että Raamattu viittaa Jumalan asumiseen luomakunnan keskellä. Hän kuitenkin korostaa myös, että draamallisen lunastuksen ja jumalallisen yhteyden ei tarvitse olla vastakkain. Keskustelussa Wright sanoo, että draamallinen lunastuskertomus ja jumalallinen yhteyden tavoite ovat ”toisiaan täydentäviä, eivät vastakkaisia”. Hän huomauttaa, että Cornell itsekin tunnustaa, että Jumalan kaipaaminen yhteyteen synnyttää Jumalassa tahdon korjata.²¹

---

¹⁸ Christopher J. H. Wright ja Collin Cornell, ”Response to Collin Cornell: *God Draws Near*”, *Journal of the Evangelical Missiological Society* 6, nro 1 (2026): 87–96.

¹⁹ Collin Cornell, vastaus teoksessa Wright ja Cornell, ”Response to Collin Cornell,” 87–96.

²⁰ Richard Harvey, ”Beyond Repair? Cornell, Wright, Israel, and the Mission of God”, luonnos, 2026.

²¹ Wright ja Cornell, ”Response to Collin Cornell,” 87–96.

Tämä on välttämätön varoitus. Post-supersessionistisen messiaanisen juutalaisen missiologian ei tulisi hylätä narratiivia, lunastusta tai täyttymystä. Kyse ei ole siitä, kertooko Raamattu tarinan, vaan siitä, miten tarina kerrotaan ja pysykö Israel elävänä liiton subjektina Messiaan jälkeen.

Wright osoittaa, kuinka lähetystyömme perustuu Jumalan tarkoituksiin, ja hän pitää heprealaista Raamattua perustana, josta kirkon lähetys kasvaa. Soulen ja Cornell kuitenkin vaativat häntä – ja meitä – kysymään, onko narratiivi edelleen taipuvainen tekemään Israelin valinnasta ensisijaisesti välineellisen. Keskustelun uudistettu muoto ei saisi olla ”Wright vastaan Cornell”, vaan integroidumpi kysymys: kuinka voimme säilyttää Wrightin *missio Dein*, Soulenin post-supersessionistisen kritiikin, Cornellin yhteyden palauttamisen ja Kinzerin kaksiosaisen ekklesiologian yhtenäisenä kokonaisuutena?

1.8 Miksi Cornell ei mene tarpeeksi pitkälle

Messiaanisen juutalaisen näkökulmasta Cornellin ehdotus on sekä tärkeä että riittämätön. Se on tärkeä, koska se paljastaa vanhentumisen vaaran. Se on riittämätön, koska yhteys yksinään ei takaa Israelin liiton jatkuvaa keskeisyyttä. Kysymys ei ole vain siitä, haluaako Jumala yhteyttä, vaan siitä, miten se yhteys on liiton puitteissa jäsenneily.

Yhteyden teologia voi tulla liian yleiseksi, ellei sitä sidota Israelin valintaan, Tooraan, Messiaaseen ja kansoihin. Cornell auttaa meitä näkemään, että lähetys on enemmän kuin korjaamista. Soulen auttaa meitä näkemään, että Israel on palautettava teologisesti etualalle. Kinzer auttaa meitä näkemään, että tämän palauttamisen on oltava kirkollisesti konkreettista, kaksiosaisen ekklesia-käsityksen mukaista, jossa Jeshuan juutalaiset opetuslapset pysyvät juutalaisina ja kansat pysyvät kansoina, yhdistyneinä mutta ei tasapäistettyinä.²²

Tämä on artikkelin ensimmäinen keskeinen väite: post-supersessionistinen raamatullinen kertomus ei saa hylätä Raamatun draamaa, vaan sen on kerrottava tuo draama uudelleen niin, että Israel ei ole pelkkä prologi eikä väline. Israel on edelleen elävä, valittu ja välttämätön kansa, johon suhteessa kirkko itse ymmärtää identiteettinsä.

---

²² Harvey, ”Beyond Repair?”; Mark S. Kinzer, *Postmissionary Messianic Judaism: Redefining Christian Engagement with the Jewish People* (Grand Rapids: Brazos, 2005).

2. Tikkun Olam: Korjaaminen ja yhteys liiton sisällä

2.1 Tikkun Olamin juutalaiset merkitykset

Ilmaisu *tikkun olam* käännetään usein ”maailman korjaamiseksi”, mutta sen merkitykset juutalaisessa ajattelussa ovat moninaiset. Rabbiinisessa kielenkäytössä ilmaisu voi viitata sosiaaliseen järjestykseen, oikeudellisiin toimenpiteisiin ja yhteisölliseen vastuuseen, jotka toteutetaan ”maailman järjestyksen vuoksi”. Myöhemmässä juutalaisessa ajattelussa, erityisesti mystisissä ja moderneissa eettisissä yhteyksissä, se viittaa usein laajemmin oikeudenmukaisuuden, armeliaisuuden, parantamisen ja ennallistamisen tekoihin.

Nykyaikaisessa juutalaisessa keskustelussa *tikkun olam* liitetään usein sosiaaliseen vastuuseen, moraaliseen toimintaan ja oikeudenmukaisuuden tavoitteluun. Se ilmaisee vakaumusta siitä, että maailma, vaikka se on vahingoittunut ja epäjärjestyksessä, on edelleen Jumalan huolenpidon ja ihmisen vastuun piirissä. *Tikkun olamilla* on merkityksiä sosiaalisesta järjestyksestä ja yhteisöllisestä vastuusta eettiseen toimintaan, oikeudenmukaisuuteen ja osallistumiseen luomakunnan parantamiseen.²³

2.2 Messiaaninen juutalainen uudelleenmuotoilu

Messiaaninen juutalainen käsitys vahvistaa korjaamispainotuksen, mutta sijoittaa sen laajempaan raamatulliseen ja liiton viitekehykseen. Maailma todellakin tarvitsee parantumista. Synti, väkivalta, pakolaisuus, epäoikeudenmukaisuus, vieraantuminen ja kuolema todistavat, että luomakunta on haavoittunut ja tarvitsee ennallistamista. *Tikkun* ei kuitenkaan tarkoita pelkästään rikkoutuneen korjaamista. Korjaaminen on toiseksi viimeinen asia, ei viimeinen. Se palvelee jotain syvempää: yhteyttä Jumalaan.

Tässä näkökulmassa *tikkun olamilla* on kaksi toisiaan täydentävää ulottuvuutta. Ensinnäkin korjaaminen: Jumala parantaa, palauttaa, tuomitsee, sovittaa ja korjaa sen, mikä on vahingoittunut. Toiseksi yhteys: Jumala asuu kansansa keskuudessa, ja luomakunta tuodaan sovitettuun yhteyteen Luojansa kanssa. Korjaaminen on välttämätöntä, mutta ei lopullista; se johtaa yhteyteen Jumalan kanssa; lähetys sisältää ennalleen palauttamisen, joka huipentuu liitto yhteyteen Jumalan, Israelin ja kansakuntien välillä.

Tässä Cornellin korostama yhteys ja Wrightin korostama missio voidaan yhdistää. Lähetys sisältää varmasti korjaamisen, lunastuksen, ennalleen palauttamisen ja uudistamisen. Nämä eivät kuitenkaan ole päämääriä sinänsä. Ne palvelevat Jumalan syvempää

---

²³ Richard Harvey, *Tikkun Olam -luentomuistiinpanot*, 2026; ks. Harvey, *Mapping Messianic Jewish Theology: A Constructive Approach* (Milton Keynes: Paternoster, 2009).

tarkoitusta: yhteyttä, läsnäoloa, siunausta ja kaiken ennalleen asettamista liittoukollisuudessa.²⁴

2.3 Liitto yhteyden muotona

Messiaanisen juutalaisen näkökulman kannalta välttämätön lisäys on liitto. Yhteys on määriteltävä liiton kautta. Jumala ei lähesty abstraktia ihmiskuntaa ohittamalla Israelin. Jumala lähestyy Abrahamin, Iisakin ja Jaakobin Jumalana; Jumalana, joka kutsuu Israelin; Jumalana, joka antaa Tooran; Jumalana, joka lähettää Messiaan; Jumalana, joka kokoaa kansat siunauksen piiriin poistamatta Israelia.

Siten *tikkun olamista* ei tule pelkkää korjaamista, eikä edes korjaamista, joka johtaa yleiseen yhteyteen, vaan korjaamista, joka johtaa liiton yhteyteen. Jumala parantaa luomakunnan voidakseen asua Israelin ja kansojen keskellä liiton täyteydessä. Tämä antaa lähetysteologialle mahdollisuuden välttää kaksi kaventumista. Se vastustaa lähetystyön supistumista pelkäksi sosiaalisesti aktivismiksi, koska tavoitteena on yhteys Jumalan kanssa. Se vastustaa myös lähetystyön supistumista pelkäksi yksilölliseksi pelastukseksi, koska Jumalan tarkoitus sisältää oikeudenmukaisuuden, sovinnon, Israelin, kansat ja luomakunnan.

Messias Jeshuassa *tikkun olam* saa täyden merkityksensä. Hänen kuolemansa ja ylösnousemuksensa käsittelevät synnin, vihamielisyyden, pakolaisuuden ja kuoleman. Mutta tämän työn *päämäärä* ei ole pelkästään erillinen anteeksianto. Se on uudistettu liiton elämä, juutalaisten ja pakanoiden sovinto, Israelin ennalleen asettaminen, kansojen mukaan ottaminen ja Jumalan asuminen luomakunnan keskellä. Meidän tehtävämme on osallistua aktiivisesti tähän prosessiin.

3. Jumalan, ihmiskunnan, Israelin, kansakuntien, kirkon ja messiaanisten juutalaisten missio

3.1 Jumalan missio

Jumalan lähetys (*missio Dei*) on kaiken lähetystyön perusta. Lähetys ei ala kirkosta, vaan Jumalan omasta luonteesta ja toiminnasta. Jumala luo, siunaa, kutsuu, tekee liiton, lähettää, lunastaa, tuomitsee, ennallistaa ja asuu. Isä lähettää Pojan Hengen voimassa, ja kirkko osallistuu tähän kolmiyhteiseen lähetystehtävään.

Missio Dei on kuitenkin toisinaan liian helposti erotettu Israelin Jumalasta. Post-supersessionistisen missiologian on korostettava, että lähettävä Jumala on se Jumala, joka

---

²⁴ Cornell, *God Draws Near: A Biblical Theology of Mission* (Grand Rapids: Baker Academic, 2025); Wright ja Cornell, "Response to Collin Cornell."

nimeää itsensä liitossa Israelin kanssa. Soulenin painotus Tetragrammatonille on tässä yhteydessä merkityksellinen. Hän esittää, että jumalallisen nimen huomioiminen auttaa kristittyjä lukemaan Raamattua todistuksena Israelin uskollisesta Jumalasta ja osoittaa, että Israelin peruuttamattoman valinnan vahvistaminen pikemminkin vahvistaa kuin häiritsee raamatullista mosaiikkia.²⁵

Siksi Jumalan lähetys ei ole yleistä jumalallista hyvántahtoisuutta, joka myöhemmin konkretisoituu Israelissa. Se on Israelin Jumalan lähetystä Israelin, kansakuntien ja koko luomakunnan puolesta.

3.2 Ihmiskunnan missio

Ihmiskunnan tehtävä juontaa juurensa luomakuntaan. Ihminen on luotu Jumalan kuvaksi, kutsuttu heijastamaan Jumalan luonnetta, hoitamaan luomakuntaa, vaalimaan elämää ja elämään suhteessa Jumalaan ja toisiinsa. Tehtävä ei siis ole pelkästään vastaus syntiin. Ihmisen kutsumus on olemassa jo ennen syntiinlankeemusta.

Tämä on tärkeää, koska se tukee Cornellin väitettä, että lähetystä ei voida supistaa pelkäksi korjaamiseksi. Jos ihmisen kutsumus olemassa jo ennen syntiinlankeemusta, lähetys sisältää luomisen, siunauksen, vaalimisen, läsnäolon ja yhteyden. Korjaaminen korjaa vahingoittuneen, mutta se ei luo *telosta*. *Telos* on jo sisäänrakennettu luomakuntaan: elämä Jumalan ja lähimmäisen kanssa Jumalan siunaamassa maailmassa.

3.3 Israelin missio

Israelin tehtävä on Jumalan tarkoitusten keskeinen ilmentymä historiassa. Israel on kutsuttu olemaan pappisvaltakunta ja pyhä kansa, elämään todeksi Toora, todistamaan Israelin Jumalasta ja välittämään siunausta kansoille.

Joten Israelin tehtävää ei ole peruutettu. Sitä ei ole korvattu kirkolla. Sitä ei myöskään ole siirretty universaalille kansalle, johon Israel katoaa. Israelin valinta ja tehtävä ovat edelleen osa Jumalan jatkuvia tarkoituksia. Tämä ei tarkoita, että Israelin tehtävä täyttyy ilman Messiaista; pikemminkin Messias vahvistaa, syventää ja paljastaa Israelin kutsumuksen.

Soulenin tulkinta Roomalaiskirjeen luvuista 9–11 tukee tätä vahvasti. Teoksessaan *Irrevocable* hän huomauttaa, että Paavali käyttää Roomalaiskirjeen 9:4:ssä preesensia: juutalaiset ”ovat israelilaisia”, ja heille kuuluvat lapseus, kirkkaus, liitot, Toora, jumalanpalvelus ja lupaukset. Paavali vahvistaa sitten Roomalaiskirjeen 11:28–29:ssä, että valinnan suhteen he ovat rakastettuja ja että Jumalan lahjat ja kutsumus ovat peruuttamattomia.²⁶

---

²⁵ Soulen, *Irrevocable*, Tetragrammatonista ja kristillisen Raamatun yhtenäisyydestä.

²⁶ Soulen, *Irrevocable*, Roomalaiskirjeen 9:4 ja 11:28–29.

Näin ollen Israel pysyy elävänä liiton osapuolena. Kirkko ei voi ymmärtää itseään ilman Israelia, koska kirkko on oksastettu Israelin kertomukseen.

3.4 Kansakuntien missio

Kansojen missio on usein alikehittynyttä. 1. Mooseksen kirjassa 12 kansat siunataan Abrahamin kautta. Jesajan kirjassa 2 ja 60 kansat virtaavat Siioniin, tuovat lahjoja, oppivat Tooraa ja palvovat Israelin Jumalaa. Sakarjan kirjassa luvussa 8 kymmenen kansojen edustajaa tarttuu juutalaisen vaatteeseen sanoen: ”Anna meidän tulla mukaasi, sillä olemme kuulleet, että Jumala on sinun kanssasi.” Roomalaiskirjeen 11. luvussa kansat, jotka ovat villioliivipuun oksia, on oksastettu Israelin oliivipuuhun, ja niitä varoitetaan ylpeilemästä luonnollisten oksien rinnalla.

Kansojen tehtävä Israelin suhteen ei siis ole korvaaminen vaan nöyryys, kiittolisuus, solidaarisuus, kumppanuus, palvelu ja todistaminen. Kansat eivät seiso Israelin yläpuolella niin kuin ne, jotka ovat ottaneet haltuunsa lupaukset. Ne saavat osansa Israelin siunauksista Jumalan armon ansiosta. Niiden tehtävään kuuluu herättää Israelissa kateutta – ei ylimielisyydellä tai painostuksella, vaan Hengen hedelmien kautta. Soulen esittää, että Roomalaiskirjeessä (11:13–14) Paavali jättää kansoille eräänlaisen epäsuoran tehtävän suhteessa Israeliin, nimittäin Israelin herättämisen kateuteen sitä kautta, kuinka rikkaasti ja kirkkaasti kansat tuottavat Hengen hedelmiä.²⁷

Tätä epäsuoraa lähetystyötä ei ole tutkittu riittävästi. Se on pyhän vetovoiman, ei hallitsemisen lähetystä; kiittolisuuden, ei voitonriemun lähetystä; se on osallistumista Israelin kertomukseen, ei Israelin syrjäyttämistä siitä.

3.5 Kirkon missio

Kirkko (*ekklesia*) on kutsuttu julistamaan Messiasta, tekemään kansoista opetuslapsia, ilmentämään valtakuntaa ja todistamaan Messiaassa toteutuneesta sovituksista. Kirkon on kuitenkin tehtävä tämä tunnustaen riippuvuutensa Israelista. Kirkko ei ole ”uusi Israel” siinä mielessä, että se tekisi vanhasta Israelista tarpeettoman. Se on Messiaassa sovitettun Israelin ja kansojen yhteisö.

Tämä edellyttää ekklesiologian eli kirkko-opin uudelleenajattelua. Kansakuntien kirkko (*ekklesia e gentibus*) on ymmärrettävä suhteessa *ekklesia e circumcissioneen*, Messiaan ruumiin juutalaiseen yhteisölliseen muotoon. Mark Kinzer esittää, että tarvitaan kaksiosaista ekklesiologiaa, jos pakanakirkko (*ekklesia*) haluaa oikeutetusti vaatia osuutta Israelin perinnöstä vaarantamatta Israelin koskemattomuutta tai Jeshuan keskeistä

---

²⁷ Soulen, *Irrevocable*, Roomalaiskirjeen 11:13–14 ja muiden kansojen lähetystyö Israelissa kateuden herättämisen kautta.

asemaa. Kinzerin viisi perusperiaatetta *postmissionariselle messiaaniselle juutalaisuudelle* ovat:

1. Jumalan ja juutalaisen kansan välisen liiton ikuinen voimassaolo.
2. Tooraan ankkuroituneen juutalaisen elämäntavan ikuinen pätevyys kyseisen liiton kestäväenä merkinä ja välineenä.
3. Juutalaisen uskonnollisen perinteen pätevyys Tooraan ankkuroituneen juutalaisen elämäntavan historiallisena ilmentymänä.
4. Ekklesian kaksitahoinen rakenne – ekklesia muodostuu erillisistä mutta yhdistyneistä juutalaisten ja muiden kansojen Jeesus-uskon ilmaisuista.
5. Ekklesian ekumeeninen velvoite, joka edellyttää lunastettujen kansojen saattamista solidaarisuuteen Israelin kansan kanssa odottaessa Israelin – ja maailman – lopullista lunastusta.²⁸

Tämä kaksitahoinen ekklesiologia ei tarkoita kahta kirkkoa. Se on yksi ruumis, jolla on eriytynyt identiteetti. Se vahvistaa yhtenäisyyttä ilman poispyyhkimistä ja erilaisuutta ilman erottamista.

3.6 Messiaanisten juutalaisten missio

Messiaanisilla juutalaisilla on erityinen rooli Jumalan lähetyksessä. He todistavat Jeshuasta Israelissa säilyttäen samalla juutalaisen liiton identiteetin. He ilmentävät jatkuvuutta Israelin ja ekklesian välillä. He todistavat, että Israelin Jumala pysyy uskollisena Israelille ja että Jeshua on Israelin ja kansakuntien Messias.

Messiaaniset juutalaiset ovat mukana kolmessa dialogissa: kirkko ja juutalainen kansa, messiaaniset juutalaiset ja ei-juutalaiset kristityt sekä juutalaiset ja messiaaniset juutalaiset. Nämä dialogit ovat vaikeita, mutta välttämättömiä. Viimeaikaiset kehityskulut, mukaan lukien katolisten ja messiaanisten juutalaisten väliset keskustelut, ovat avanneet uusia ovia Jeshuan juutalaisten opetuslasten ekklesiologisen merkityksen pohtimiselle.²⁹

Messiaaninen juutalainen lähetys on siis paljon enemmän kuin evankeliointia. Se on todistamista, liittoukollisuutta, solidaarisuutta Israelia kohtaan, kirkon palvelemista ja osallistumista juutalaisuuden ja kristinuskon välisen skisman parantamiseen. Se vaatii myös asenteen muutosta. Meidän on erotettava toisistaan ”lähetystyöntekijä” ja ”lähetys” ja

---

²⁸ Harvey, ”Messianic Jewish Theology”, luku Kinzerista ja kaksitahoisesta ekklesiologiasta; Kinzer, *Postmissionary Messianic Judaism*.

²⁹ Harvey, ”Messianic Jewish Theology”, messiaanisista juutalaisista kolmessa dialogissa ja katolisten ja messiaanisten juutalaisten välisissä keskusteluissa.

korostettava, että ylpeydestä, ylemmyydestä tai korvausteologiasta kasvava lähetystyöntekijän asenne on sopimaton. Todistus on annettava kärsivällisyydellä, herkkyydellä, nöyryydellä ja rakkaudella.³⁰

Tämä monitasoinen kuvaus voidaan tiivistää seuraavasti:

Taso	Missiologinen merkitys
Jumala	Lähetyksen lähde ja <i>telos</i> : luominen, kutsuminen, lähettäminen, ennalleen palauttaminen ja asuminen.
Ihmiskunta	Luomisen kutsumus olla Jumalan kuva, hoitaa luomakuntaa ja vaalia yhteyttä.
Israel	Liiton kansa, jonka kautta Jumala siunaa kansoja ja paljastaa uskollisuutensa.
Kansat	Aabrahamin siunauksen saajat, jotka on kutsuttu nöyryyteen ylpeyden sijaan.
Kirkko	Messiaassa sovitettu ruumis, joka on kutsuttu julistamaan, opettamaan ja ilmentämään erilaisuutta yhteydessä.
Messiaaniset juutalaiset	Elävä merkki Israelissa ja ekklesiassa siitä, että juutalainen liittotentiteetti ja usko Jeshuaan kuuluvat yhteen.

4. Eksegeettiset ankkurit: Roomalaiskirje 9–11 ja Efesolaiskirje 2

4.1 Roomalaiskirje 9–11: Israelin nykyisyys ja tulevaisuus

Roomalaiskirjeen luvut 9–11 tarjoavat Uuden testamentin perustan post-supersessionistiselle missiologialle. Paavali ei pidä Israelin epäuskoa todisteena siitä, että Israel olisi lakannut olemasta valittu. Hän aloittaa luettelemalla Israelin nykyiset etuoikeudet: lapseus, kirkkaus, liitot, Toora, jumalanpalvelus, lupaukset, patriarkat ja

---

³⁰ Richard Harvey, messiaanisisista juutalaisista, lähetystyöstä, käännyttämisestä sekä eroista lähetystyöntekijä-kielen ja lähetyškielen välillä. Ulrich Laepple (toim.), *Messianische Juden – eine Provokation*. Mit Beiträgen von Richard Harvey, Peter Hirschberg, Ulrich Laepple, Hanna Rucks, Hans und Rita Scholz. Vandenhoeck & Ruprecht, 2016.

Messiaan inhimillinen tausta. Soulen korostaa oikeutetusti preesensia: ”he ovat israelilaisia”.³¹

Roomalaiskirjeen 11. luku käsittelee sitten suoraan pakanoiden ylimielisyyttä. Pakanat ovat viljelejä oksia, jotka on oksastettu viljeltyyn oliivipuuhun. He eivät tue juurta; juuri tukee heitä. Paavalin varoitus – ”älkää ylpeikö alkuperäisten oksien rinnalla” – ei ole vähäpätöinen pastoraalinen sivuhuomautus. Se on perustavanlaatuinen periaate pakanakansojen kirkolliselle identiteetille.

Tämän merkitys lähetykselle on selvä. Kansakuntien kirkko ei saa puhua Israelille ikään kuin se olisi korvannut Israelin. Sen on todistettava kiitollisuudesta ja riippuvuudesta käsin. Sen on tunnustettava, että kansakuntien pelastus riippuu Jumalan uskollisuudesta Israelia kohtaan. Soulen tuo tämän systemaattisen seikan voimakkaasti esiin: liiton historia on edelleen kirkon elämän elävä konteksti – *Sitz im Leben* – menneisyydessä, nykyisyydessä ja tulevaisuudessa, ja kansakuntien siunaus riippuu Jumalan uskollisuudesta Israelia kohtaan.³²

Myös Roomalaiskirjeen 11. luku asettaa Israelin tulevaisuuden Jumalan käsiin. Soulen huomauttaa, että Paavali ei perusta toivoaan Israelin lopullisesta pelastuksesta kirkon lähetystyöhön, vaan Jumalan Kristuksessa tapahtuvaan suoraan asioihin puuttumiseen aikakauden lopussa. Tämä ei poista todistamista, mutta se suhteellistaa kirkon voitonriemua. Kirkko ei pääse lähemmäksi Jumalan valtakuntaa sitä enemmän, mitä enemmän juutalaisia se ”käännäyttää”. Sekä kirkko että Israel odottavat Herran lunastavaa ja parantavaa paluuta.³³

4.2 Efesolaiskirje 2: Yksi uusi ihmiskunta kaksijakoisena yhteytenä

Efesolaiskirjeen 2. lukua siteerataan usein väittämään, että juutalaisen ja pakanan identiteetit katoavat Kristuksessa. Andrew Rilleran huolellinen tutkimus kuitenkin kyseenalaistaa tämän tulkinnan. Hän väittää, että ”yksi uusi ihmiskunta” ei ole *tertium genus*, kolmas rotu, jossa juutalaisen ja pakanan identiteetit katoavat. Se on pikemminkin dyadinen yhteys: nämä kaksi sovitetaan yhteen kahtena, eivätkä ne sulaudu yhdeksi homogeeniseksi identiteetiksi.

Rillera huomauttaa, että NRSV:n lause ”kahden sijasta” Efesolaiskirjeen 2:15:ssä on ongelmallinen, koska ”sijasta” ei esiinny kreikankielisessä tekstissä. Hän väittää, että

---

³¹ Soulen, *Irrevocable*, aiheena Room 9:4 ja preesensmuoto ”he ovat israelilaisia”.

³² Soulen, *Irrevocable*, liiton historiasta kirkon elävänä kontekstina (*Sitz im Leben*) ja kansojen siunauksen riippuvuudesta Jumalan uskollisuudesta Israelia kohtaan.

³³ Soulen, *Irrevocable*, Paavalin toivosta Israelin lopullisesta pelastuksesta ja pakanoiden lähetystyön rajoista.

kirjoittaja säilyttää ”kahden” kaksinaisuuden koko keskustelun ajan; ”yksi ruumis” ja ”yksi uusi ihmiskunta” koostuvat aina ”molemmista”.³⁴

Rilleraan johtopäätös liittyy suoraan kaksiosaiseen ekklesiologiaan. Kristuksen ruumis ”koostuu kahdesta ryhmästä, nimittäin juutalaisista ja pakanoista”, eikä se muodosta *kolmatta ryhmää*, joka eroaisi molemmista. Hän päättelee, että tämä yksi uusi ihmiskunta ei ole homogeeninen kokonaisuus, vaan kaksijakoinen yhtenäisyys, joka säilyttää molemmat ryhmät sen sijaan, että se pyyhkisi kumpaakaan pois.³⁵

Tämä tukee post-supersessionistista missiologiaa. Lähetystyön tavoitteena ei ole pyyhkiä pois juutalaista identiteettiä tai hajottaa muiden kansojen identiteettiä. Sen tavoitteena on rauha, sovinto ja yhteys Messiaassa, jossa Israel ja kansat pysyvät erillisinä mutta sovitettuina.

5. Käytännön vaikutukset: lähetystyö, evankeliointi ja kääntyminen

5.1 Israelin kertomukseen ankkuroitunut evankeliointi

Evankelioinnin on oltava juurtunut Israelin kertomukseen. Evankeliumi ei ole abstrakti viesti, joka on pudotettu taivaasta yleiselle ihmiskunnalle. Se on julistus siitä, että Israelin Jumala on toiminut Messias Jeshuan kautta täyttääkseen lupauksensa, asettaakseen ennalleen kansansa, kootakseen kaikki kansat ja uudistaakseen luomakunnan. Hyvä uutinen on siksi erottamaton osa Israelin pyhiä kirjoituksia, Israelin Messiasta ja Israelin liiton kutsumusta.

Tämä ei rajoita evankeliumia etnisyyteen tai kansalliseen kohtaloon. Pikemminkin se suojaa evankeliumia irtoamasta sen raamatullisesta ja liiton matriisista. Kansat sisällytetään Israelin siunaukseen Messiaan kautta, ei kertomukseen, joka jättää Israelin taakseen.

5.2 Pitäisikö juutalaisille julistaa evankeliumia?

Herkin käytännön kysymys on, pitäisikö kristittyjen evankelioida juutalaisia. Kolmea puutteellista vastausta on vältettävä.

Ensimmäinen on korvausteologinen lähetystyö: kyllä, juutalaisia tulisi evankelioida, mutta tavalla, joka edellyttää heidän luopuvan juutalaisesta identiteetistään ja siirtyvän muiden

---

³⁴ Andrew Remington Rillera, ”Tertium Genus or Dyadic Unity? Investigating Sociopolitical Salvation in Ephesians 2”, *Biblical Research* 66 (2021): 31–51.

³⁵ Rillera, ”Tertium Genus or Dyadic Unity?”, 31–51.

kansojen määrittelemään kristinuskoon. Tämä on hylättävä, koska se kieltää Israelin jatkuvan liittoidentiteetin.

Toinen on lähetystyöstä vetäytyminen: ei, juutalaisia ei pitäisi evankelioida, koska Israelilla on jo oma liittonsa. Tämä lähestymistapa hylkää oikeutetusti pakottamisen ja korvausteologian, mutta se uhkaa heikentää apostolista todistusta siitä, että Jeesus on Israelin ja kansakuntien Messias.

Kolmas puutteellinen lähestymistapa on yksilöllistetty kääntyminen, joka kutsuu juutalaisia henkilökohtaiseen uskoon, mutta pitää juutalaista yhteisöllistä identiteettiä merkityksettömänä. Tämä ei ehkä ole yhtä avoimesti korvausteologinen, mutta se ei silti kunnioita Israelin liiton kutsumusta.

Messiaanisen juutalaisen vastaus on: kyllä, juutalaisten keskuudessa on todistusta Jeshuasta, mutta se on muututtava. Juutalaislähetyksen on oltava todistusta liiton puitteissa. Sen on hylättävä pakottaminen, kulttuurinen poispyyhkiminen, manipulointi, halveksunta ja voitonriemu. Sen on vahvistettava, että juutalaiset, jotka tulevat Jeshuan luo, eivät lakkaa olemasta juutalaisia, vaan heidät kutsutaan elämään Israelin Messiaan juutalaisina opetuslapsina.

Juutalaiset eivät lakkaa olemasta juutalaisia, kun he tunnustavat Jeshuan Messiaaksi; itse asiassa he usein samaistuvat entistä vahvemmin kansaansa. On luonnollista, että he haluavat jakaa hyvän sanoman kansalleen ja kaikille kansoille, mutta lähetystyön ja käännynnäytämisen kieltä on tarkasteltava huolellisesti vainon, pakkokäännäytämisen, supersessionismin ja teologisen juutalaisvastaisuuden valossa.³⁶

5.3 Nöyryys ja katumus

Lähetystyö vaatii nöyryyttä, katumusta ja rehellistä suhtautumista kristilliseen historiaan. Tämä on erityisen tärkeää Euroopassa, jossa kaikki keskustelu juutalaisille todistamisesta tapahtuu pakkokäännäytysten, sosiaalisen ulossulkemisen, synagogaa vastaan suunnatun polemiikin, kristittyjen antisemitismiin osallistumisen ja holokaustin varjossa. Juutalaiset ovat liian usein kohdanneet kristillisen lähetystyön ei hyvänä uutisena, vaan painostuksena luopua juutalaisesta identiteetistä, yhteisöllisestä elämästä ja liiton muistosta.

Postkolonialistiset lähetystyön tutkimukset syventävät tätä haastetta muistuttamalla meitä siitä, että lähetystyö on usein ollut kietoutuneena valtaan, imperiumiin, kulttuuriseen ylemmyyteen ja epätasa-arvoisiin suhteisiin.³⁷ Ne kysyvät, onko lähetystyöllä vielä paikkaa kolonialismin

---

³⁶ Harvey, Kirchentag-artikkelin luonnos, lähetystyöstä, käännäytämisen ja juutalaisten opetuslapsuudesta.

³⁷ J. Jayakiran Sebastian, "Christian Mission and Postcolonialism: Re-Reading the Bible, the Theology, and the Call", teoksessa *The Oxford Handbook of Mission Studies*, toim. Kirsteen

jälkeen, ja jos on, minkä muodon sen tulisi ottaa. Tämä kysymys on erityisen polttava konteksteissa, joissa kääntäminen on koettu kansallisvastaiseksi, yhteisöllisyyttä vastustavaksi tai kansallisen identiteetin ja perinnön tuhoajaksi.

Juutalainen konteksti ei ole identtinen kolonialististen kontekstien kanssa, eikä sitä pitäisi liian nopeasti sulauttaa niihin. Silti on olemassa tärkeitä yhtäläisyyksiä. Lähetystyö juutalaisten keskuudessa on usein koettu yrityksenä pyyhkiä pois juutalainen erilaisuus, irrottaa juutalaiset omasta kansastaan ja sisällyttää heidät ei-juutalaisten kristittyjen yhteisöön ei-juutalaisten kristittyjen ehdoilla. Tässä suhteessa postkolonialistinen kritiikki ja post-supersessionistinen teologia kohtaavat. Molemmat paljastavat lähetystyön muotoja, jotka muuttavat toisen kohteeksi: valloituksen, korjaamisen, käännättämisen, sivistämisen tai teologisen täyttymyksen kohteeksi.

Kysymys ei siis ole vain siitä, pitäisikö kristittyjen todistaa Jeshuasta, vaan siitä, mistä asenteesta, mistä muistoista käsin ja millä valtakäsityksellä. Lähetystyö vääristyy, kun sen taustalla on ylivalta, imperiumi, raha, kulttuurinen kontrolli tai teologia, joka olettaa kirkon yksinkertaisesti ottaneen Israelin paikan. Juutalaisten suhteen tätä vääristymää vahvistaa supersessionismi. Israelia on liian usein kohdeltu kansana, jonka kutsumus on päättynyt, jonka pyhät kirjoitukset on siirretty kirkolle ja jonka Messiasta voidaan julistaa kunnioittamatta Israelin jatkuvaa valintaa.

Supersessionismin jälkeisen missiologian on siksi otettava huomioon Kwiyanin varoitus, että evankeliumi ei tarvitse imperiumia.³⁸ Mutta siihen on myös lisättävä: evankeliumi ei tarvitse Israelin poispyyhkimistä. Jeshuasta todistaminen ei saa vaatia juutalaisia tulemaan vähemmän juutalaisiksi, eikä juutalaisille suunnattua lähetystyötä pidä kuvitella kirkon omistamaksi projektiksi. Sen on sen sijaan muutouduttava katumuksen, kuuntelemisen, nöyryyden, palvelun ja sovinnon kautta ja tunnettava syvää kunnioitusta Israelin pysyvää liittoidentiteettiä kohtaan.

Tällainen missiologia ei hylkää todistamista. Pikemminkin se puhdistaa todistamisen. Se kehottaa kirkkoa puhumaan Jeshuasta ilman voitonriemua, tunnustamaan syntinsä ilman puolustautumista ja lähestymään juutalaista kansaa ei pelastushistorian epäonnistuneena jäänteinä, vaan Jumalan rakastettuna kansana, jolla on edelleen peruuttamaton kutsumus. Tässä kehyksessä lähetystyö ei ole niinkään hallintaa vaan uskollista läsnäoloa: todistamista ilman poispyyhkimistä, julistamista ilman pakottamista ja sovintoa ilman ajatuksia korvaamisesta.

Kim ja Alison Fitchett-Climenhaga (Oxford: Oxford University Press, 2022), 348–64. Harvey C. Kwiyani. *Decolonizing Mission*. Lontoo, SCM Press, 2025.

³⁸ Harvey C. Kwiyani. *Decolonizing Mission*. Lontoo, SCM Press, 2025. Richard Harvey, ”Radical Integration: Jewish Disciples of Jesus, Missions to the Jews and the Construction of Hebrew Christian Identity”. Oxford Companion, tulossa

5.4 Opetuslapsuus juutalaisessa elämässä

Jos Jeshuan juutalaiset opetuslapset pysyvät juutalaisina, opetuslapsuuden on kunnioitettava liittoidentiteettiä. Tähän kuuluvat juutalainen yhteisöllisyys, Tooran mukainen elämä, liturgia, juhlat, perheperinteet, solidaarisuus juutalaisen kansan kanssa ja sitoutuminen juutalaiseen perinteeseen. Nykyaikainen messiaaninen juutalainen elämä sisältää juutalaisen kalenterin noudattamisen, elämänkaaren rituaalit kuten ympärileikkauksen ja bar/bat mitzvah'n sekä erilaisia kaste- ja ehtoolliskäytäntöjä. Meidän tulisi myös huomioida juutalaisten vaikutus kirkoissa ja ryhmissä, kuten Yachad BeYeshua, jotka sijoittavat messiaanisen juutalaisen elämän laajempaan juutalaiseen maailmaan pikemminkin kuin ensisijaisesti evankelikaaliseen protestantismiin.³⁹

Tällä on käytännön vaikutuksia seurakunnille. Seurakuntien ei tulisi rohkaista juutalaisia uskovia luopumaan juutalaisesta elämästä. Niiden tulisi tukea messiaanisista juutalaisista seurakuntia ja yhteisöjä. Niiden tulisi tunnustaa Jeshuan juutalaiset opetuslapset elävänä merkinä Israelin jatkuvasta valinnasta ja kirkon riippuvuudesta Israelista.

Johtopäätös

Jumalan Israelin kanssa solmiman liiton haaste ei ole kristillisen lähetystyön kannalta toissijainen. Se on perustavanlaatuinen. Jos Israel pysyy valittuna, kirkon lähetystyötä ei voida rakentaa korvaamisen, hallitsemisen tai assimilaation pohjalta. Se on muotoiltava uudelleen osallistumiseksi Israelin Jumalan jatkuviin tarkoituksiin.

Tässä artikkelissa on esitetty, että post-supersessionistinen messiaaninen juutalainen missiologia vaatii kolmea muutosta. Ensinnäkin raamatullinen narratiivi on kerrottava uudelleen niin, että Israel ei ole pelkästään välineellinen vaan olennainen osa sitä. Wright, Goheen ja Glasser auttavat meitä näkemään Raamatun yhtenäisyyden ja lähetysten keskeisyyden, mutta Soulen osoittaa, että vakiintunut kanoninen kertomus voi rakenteellisesti pysyä supersessionistisena. Cornell paljastaa sitten, kuinka korjaamiseen painottuva lähetysteologia voi tehdä Israelista alttiin vanhentumiselle. Cornellia on kuitenkin täydennettävä syvällisemmällä opilla Israelin jatkuvasta valinnasta ja Kinzerin kaksiosaisella ekklesiologialla.

Toiseksi lähetys on ymmärrettävä korjaamisena, joka johtaa yhteyteen liiton puitteissa. *Tikkun olam* auttaa ilmaisemaan tämän synteetin. Jumala korjaa maailmaa ei pelkästään sen toimivuuden vuoksi, vaan asuakseen Israelin ja kansakuntien keskellä liiton täyteydessä.

---

³⁹ Harvey, "Messianic Jewish Theology", nykyajan messiaanisesta juutalaisesta elämästä, lähetystyön jälkeisestä messiaanisesta juutalaisuudesta, Hashivenusta ja juutalaisesta liittokäytännöstä. Yachad BeYeshua. <https://www.yachad-beYeshua.org/>

Kolmanneksi, lähetystyötä on tehtävä nöyryydellä. Evankeliointi on edelleen Jeshuan julistamista Messiaana, mutta julistuksen on juurruttava Israelin kertomukseen, parannuksenteon juutalaisvastaisuudesta tulee vaikuttaa siihen ja evankelioinnissa on huomioitava Israelin ja Jumalan välisen liiton jatkuminen. Kansakuntien kirkkoa ei ole kutsuttu korvaamaan Israelia, vaan liittymään Israelin historiaan Messiaan kautta ja antamaan nöyrä todistus Jumalasta, jonka lahjat ja kutsumus ovat peruuttamattomia.

Lähetystyö muuttuu siten korvaamisesta osallistumiseksi, hallitsemisesta nöyryydeksi, pelkästä korjaamisesta sellaiseen korjaantumiseen, joka johtaa yhteyteen. Kansat otetaan mukaan Israelin liiton tarinaan Messiaan kautta. Jeshuan juutalaiset opetuslapset ovat eläviä merkkejä sovinnosta, joka on edelleen luvattu, edelleen kiistelty ja edelleen odotettu.

Kirjallisuusluettelo

Cornell, Collin. *God Draws Near: A Biblical Theology of Mission*. Grand Rapids: Baker Academic, 2025.

Glasser, Arthur F. *Announcing the Kingdom: The Story of God's Mission in the Bible*. Grand Rapids: Baker Academic, 2003.

Goheen, Michael W. *A Light to the Nations: The Missional Church and the Biblical Story*. Grand Rapids: Baker Academic, 2011.

Harvey, Richard S. *Mapping Messianic Jewish Theology: A Constructive Approach*. Milton Keynes: Paternoster, 2009.

———. "Messianic Jewish Theology." *St Andrews Encyclopaedia of Theology*. 2025.

Kinzer, Mark S. *Postmissionary Messianic Judaism: Redefining Christian Engagement with the Jewish People*. Grand Rapids: Brazos, 2005.

———. *Searching Her Own Mystery: Nostra Aetate, the Jewish People, and the Identity of the Church*. Eugene, OR: Cascade, 2015.

Rillera, Andrew Remington. "Tertium Genus or Dyadic Unity? Investigating Sociopolitical Salvation in Ephesians 2." *Biblical Research* 66 (2021): 31–51.

Sebastian, J. Jayakiran. "Christian Mission and Postcolonialism: Re-Reading the Bible, the Theology, and the Call." Teoksessa *The Oxford Handbook of Mission Studies*, toim. Kirsteen Kim ja Alison Fitchett-Climenhaga, 348–64. Oxford: Oxford University Press, 2022.

Jalagin, Seija. "A Nordic Hebrew Christian Centre in Jerusalem? Relief Work, Education and Nordic Neutrality in Palestine, 1943–1946." *Scandinavian Journal of History* 40, nro 3 (2015): 455–477. <https://doi.org/10.1080/03468755.2015.1039058>

Soulen, R. Kendall. *The God of Israel and Christian Theology*. Minneapolis: Fortress, 1996.

TÄMÄ ON KONEKÄÄNNÖS JA VOI SISÄLTÄÄ EPÄTARKKUUKSIA. ÄLÄ JULKAISE TAI
JAA ILMAN LUPAA!

———. *Irrevocable: The Name of God and the Unity of the Christian Bible*. Minneapolis: Fortress, 2022.

Wright, Christopher J. H. *The Mission of God: Unlocking the Bible's Grand Narrative*. Downers Grove, IL: IVP Academic, 2006.

Wright, Christopher J. H., and Collin Cornell. "Response to Collin Cornell: *God Draws Near*." *Journal of the Evangelical Missiological Society* 6, no. 1 (2026): 87–96.